Zijn kunstmatige betonnen huiszwaluwentorens van 4 tot 5 meter hoog de oplossing om op lange termijn onze huiszwaluwen te redden?

Auteur: Pierre Tavernier, natuurgids en Natuurpunter (Natuurpunt Gistel –Oudenburg)

In mijn buurt (natuurtuin de Ijsvogel) huist er al jarenlang een huiszwaluwenkolonie. Dit heeft te maken met de architectuur en vooral de huiszwaluwvriendelijke dakconstructies van de huizen in de wijk Ronselaan – Polderlaan- Eugeen van Oyelaan –de Galgestraat en de Westbilklaan die dateren van begin de jaren 1970. Ook in de Haverstraat in Snaaskerke staan dergelijke huizen en ook daar is er een kolonie. Eenmaal de jongen kunnen uitvliegen, rusten deze vogels regelmatig op mijn zuidgericht dak. De zone waar ze in groep jagen op insecten ligt zeker 500 meter van hun nest.

Vorig broedseizoen (lentezomer 2013) besloot ik een inventarisatie te maken van het aantal nesten in Gistel en van hun broedzekerheid. Na een tijdje besefte ik dat ik een dakgootfreak was geworden en overal naar huiszwaluwen begon te zoeken van zodra ik een huiszwaluwvriendelijk dak zag. Hun gekwetter deed ook telkens een alarm afgaan. Maar ook gierzwaluwen, boerenzwaluwen en oeverzwaluwen kregen mijn aandacht. Een actie voor deze vogels, die allen in Gistel broeden, zit ook in de lift.

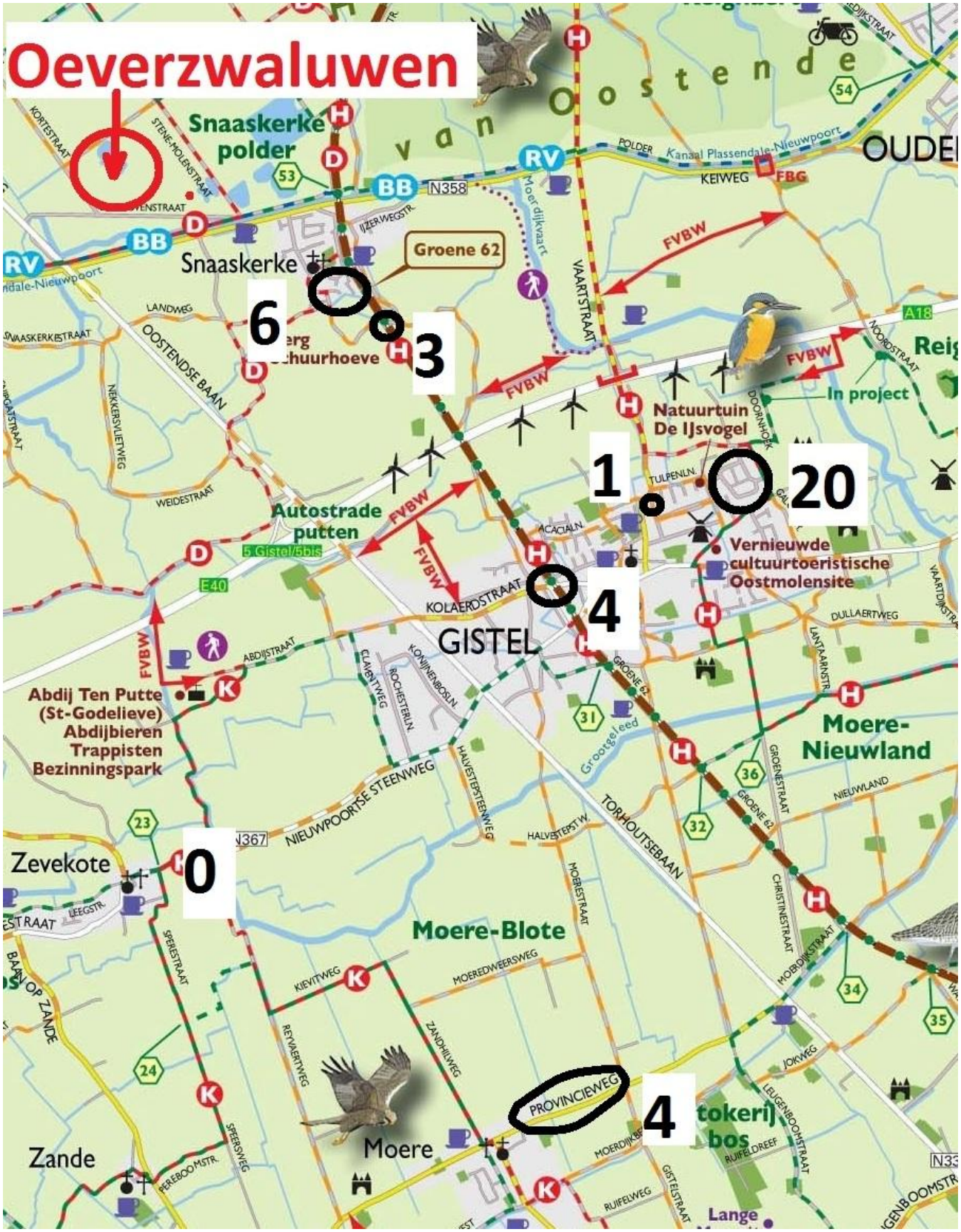

Mijn grootse huiszwaluwenverrassing deed ik op in het Waalse Wonck in de vallei van de Jeker. Daar is Natagora, de tegenhanger van natuurpunt ,zeer actief en een medewerker heeft zelfs een hele hoeve ingericht met honderden kunstmatige huiszwaluwennesten. Op zijn dak staat zelfs een constructie om ooievaars te laten nestelen en ook insectenhotels en vleermuizenkasten zijn er massaal te vinden. Wonck ligt net over de taalgrens nabij Kanne (tussen Maastricht en Luik).

2019

POTERIES
ARTISANALES
AMBACHTELIJKE
POTTENBAKKERIJ

Aves
Je protège les hirondelles...
...et vous?
Les hirondelles
de nos régions
L'hirondelle de fenêtre
L'hirondelle de fenêtre est la plus citadine de nos « véritables »hirondelles. Elle maçonne son nid sous les balcons et les avant-toits des maisons et immeubles de nos villes. Elle s'installe également volontiers sur les façades de fermes.
Son nid ne peut être confondu avec celui de l'hirondelle rustique : il est constitué exclusivement de boue et ne comporte qu'un petit trou d'envol. Il n'est que rarement construit à l'intérieur d'un bâtiment.
L'hirondelle de fenêtre se nourrit en chassant le « plancton aérien » qui est constitué d'une multitude d'invertébrés volants ou en suspension dans l'air.
Cette espèce migratrice fréquente nos régions d'avril à fin septembre. Elle passe ensuite l'hiver en Afrique, au sud du Sahara. Où exactement ? Malgré des études approfondies, les quartiers d'hiver de nos hirondelles de fenêtre restent un profond mystère...
Les populations d'hirondelles de fenêtre diminuent en Belgique comme d'ailleurs partout en Europe Occidentale. En ville, il semble que le manque de boue argileuse de qualité les empêche de construire des nids assez solides pour accueillir leurs deux nichées. La destruction intentionnelle des nids peut également entraîner la disparition de petites colonies locales. Enfin, les immeubles modernes offrent souvent moins de sites propices pour l'installation des nids.
La pose de nichoirs est une méthode efficace pour remédier à ces problèmes. Ces nids artificiels sont très solides et peuvent être installés aux endroits qui conviennent le mieux aux hirondelles, à proximité immédiate des colonies existantes.
La fixation d'une planchette, 50 cm en dessous des nids permet de récolter les fientes, évitant ainsi de salir la façade.
Un petit coup de pouce peut aussi être donné à une colonie en mettant simplement à disposition des hirondelles une mare contenant de la boue de qualité.
CONTACT:
ALI

Maar niet iedereen is zo gastvrij voor huiszwaluwen. Ik zag in Duitsland een lint van vlaggen hangen om te verhinderen dat ze zouden nestelen en vernam dat mensen in Gistel met hogedrukreinigers de beestjes te lijf gaan. We stellen ook vast dat wanneer oudere huiszwaluwvriendelijke bewoners hun huis verkopen de dakgoten worden voorzien van plastiek goten en huiszwaluwen niet meer wenselijk zijn.

Nu kunnen we kiezen tussen conflicten uitlokken of oplossingen aanbieden.

M.a.w. we zouden kunnen wijzen op het feit dat huiszwaluwennesten wettelijk niet mogen vernietigd worden en deze mensen juridisch aanklagen of we kunnen de eigenaars van een huiszwaluwennest alternatieven aanbieden. Daarom ben ik een enorm grote voorstander van het plaatsen van duurzame kunstmatige huiszwaluwentorens in de buurt van huiszwaluwenkolonies.

Het is immers ergens wel te begrijpen dat een huiszwaluwennest juist boven het venster van je slaapkamer niet zo prettig is. Vooral niet als de mestpropjes zich opstapelen op de vensterdorpel.

En dat is juist het hoofdprobleem van deze zwaluw. Sommige bewoners ontvangen deze vogels met open armen en ruimen dagelijks de mestpropjes op of plaatsen mest plankjes of leggen op de grond een kartonnen doos. Veel is afhankelijk van de plaats van het nest. In een hoekje, boven de voordeur, boven een raam enz…

Je kunt bijvoorbeeld boven het raam of boven de deur een vlaggenlint hangen en de vogels gericht duwen in een hoekje waar de mestpropjes minder hinderlijk zijn.

Maar wie echt niet beseft dat het een eer is om gastvrouw/gastheer te zijn voor huiszwaluwen kan de huiszwaluwen helpen door Natuurpunt te helpen met het overtuigen van het gemeentebestuur om kunstnesten en/of kunstmatige dakoversteken op te hangen op minder hinderlijke plaatsen of specifieke zwaluwtorens te bouwen.

We verwijzen hier duidelijk naar het gemeentebestuur omdat het ook voor een gemeentebestuur beter is om conflicten te vermijden. En omdat het gemeentebestuur ook de hoogtewerker van de brandweer kan inschakelen om kunstnesten of dakoversteken op te hangen. Dit is niet onlogisch als je weet dat de brandweer ook wordt ingeschakeld om kauwen uit schoorstenen te halen en wespennesten te vernietigen. Het is bovendien veel te gevaarlijk om kunstnesten of dakoversteken met een ladder op grote hoogte op te hangen.

Besluit:

1°) Mensen die het wensen kunnen gericht kunstnesten voor huiszwaluwen ophangen onder daken met een grote oversteek en een helling van 70 tot 90 graden. Het is aan te raden om dit niet onder deuren of vensters te doen. Daar kunnen vlaggenlinten worden opgehangen.

2°) Aan sommige gevels zonder oversteek kunnen kunstmatige dakoversteken worden bevestigd. Zeker bij landbouwloodsen is dit haalbaar. In de buurt van de Blankaart vinden we boerderijen waar zowel huiszwaluwen en boerenzwaluwen broeden.

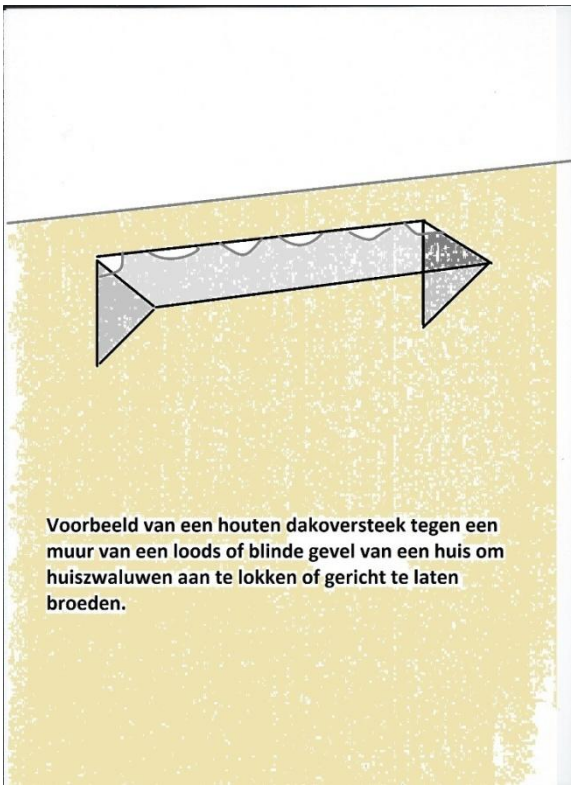

Huiszwaluwen in kunstnesten op boerderij Madeliefje in Woumen (nabij het spaarbekken). Het dak is ongeveer 70 graden hellend en met een grote oversteek. Op de boerderij, bekend voor zijn artisanaal ijs, nestelen ook boerenzwaluwen.

3°) Op internet kun je googelen met het zoekwoord zwaluwentil. Maar dit zijn vaak ingewikkelde constructies in hout en niet altijd duurzaam. Het is echter een mogelijkheid en in mijn natuurtuin zal ik zo'n kleine constructie plaatsen. In de buurt van Lac du Der heeft de LPO (Ligue de Protection des Oiseaux) een dergelijke zwaluwentil geplaatst op de binnenkoer.

4°) Maar mijn concept voor een zwaluwentoren is gebaseerd op de watertoren van Lac du Der. Deze watertoren heeft trapvormige randen die ideaal zijn voor huiszwaluwen. Er hangen honderden nesten aan deze randen. Als we dit nu nabootsen met een soort rioolbuizenstructuur met ringen van 2 meter diameter en een hoogte van 1 meter dan kunnen we met 4 ringen 4 meter hoog en kunnen we daarop een koepel plaatsen met een trapvormige structuur.

We moeten een betonfirma vinden die dit wil fabriceren en zelfs over heel België en zelfs Europa wil en kan verdelen . Het is aan hun ingenieurs om dit uit te werken. In Gistel en deelgemeenten alleen al zijn er 5 dergelijke torens wenselijk. Deze torens zouden ten eerste in de buurt van bestaande kolonies moeten komen en ten tweede omwille van duurzaamheid op openbare gronden die beantwoorden aan huiszwaluwennormen.

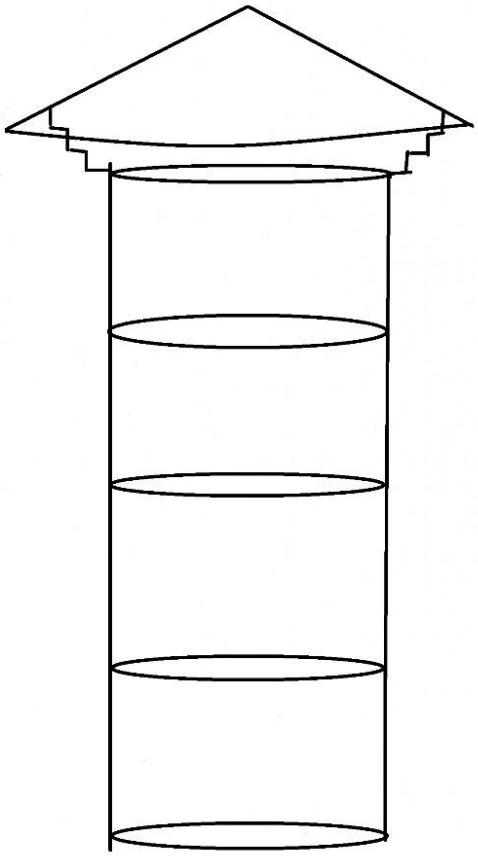

Kunstmatige betonnen huiszwaluwentoren gebaseerd op de watertoren bij Lac de Der.

Nog enkele foto's ter illustratie:

<u>Huiszwaluwen ter hoogte van de groene 62 in Snaaskerke (Gistel)</u>

De dakoversteek is nieuw en NIET wit. Wit is nochtans de voorkeurskleur van huiszwaluwen. Dit huis was toen nog niet bewoond en in de buurt werden nieuwe waterplassen aangelegd waar de huiszwaluwen klei als bouwmateriaal konden vinden. De buren hadden 1 nestjes boven de garagepoort en legden daar een kartonnen doos om de mestpropjes op te vangen.

Twee huizen met huiszwaluwvriendelijke dakoversteken in de groenstraat in De Haan.

Deze 2 huizen langs de groenestraat in De Haan hebben ideale dakranden voor huiszwaluwen. Samen hangen er meer dan 20 nesten in alle hoekjes en kantjes. Gelukkig hebben de bewoners een hart voor deze huiszwaluwen en spuiten ze de nesten niet af met een hogedrukreiniger. Zij verdienen een extra dank-je-wel.

In de nok van dit huis langs de groenestraat in De Haan zitten huiszwaluwennesten op grote hoogte. Het is eerder uitzonderlijk dat we op lage hoogte ook nesten vinden.

Een vreemde plaats voor huiszwaluwen in Vlissegem

De huiszwaluwenkolonie in Moere (Gistel) is bijna volledig uitgeroeid door kauwen. Vroeger telde men meer dan 30 nesten, nu nog maximum 4 in de hele Provincieweg.

Vier nesten van huiszwaluwen in het centrum van Gistel op het kruispunt Groene 62 en rondpunt Kolaerdstraat.

Let op de natuurlijke steun die de huiszwaluwen hier gebruiken!

Omwille van mestpropjes zijn er heel wat mensen die de huiszwaluwen liever niet zien. Vaak gaan daardoor per koppel en per broedseizoen 2 tot 3 legsels verloren. Gelukkig zijn er nog gastvrije mensen die kunnen genieten van huiszwaluwen en de mestpropjes met liefde voor de natuur regelmatig verwijderen. Dank –U –Wel Martine!

Een electriciteitskabine met een huiszwaluwvriendelijk dak kan een alternatief zijn voor onze betonnen huiszwaluwentoren.

Aan **de elektriciteitskabine van Wulpen/Koksijde** vonden we 13 zwaluwnesten in 3 richtingen (7 noord,2 west,4 zuid) aan een dakgoot van 90 graden. Aan de huizen in de buurt vonden we nog eens meer dan 20 nesten. Op de website van de natuurwerkgroep de Kerkuil staat een mooie inventarisatie van huiszwaluwen in de regio. Ook zij telden in Wulpen meer dan 30 nesten. Hier zien zij ook een toename. Dit zou kunnen door de aanleg van het nieuwe golfterrein in de buurt. Daar werden heel wat nieuwe vijvers aangelegd met een natuurvriendelijke zachthellende oever. Een ideaal jachtterrein voor deze zwaluwen.

We lezen in dit verslag jammergenoeg ook dat door renovatiewerken bij de voormalige duinenabdij Ten Bogaerde de nesten van boerenzwaluwen gedaald zijn meer dan 60 tot amper 3 nesten. We moeten dus ook dringend vervangmogelijkheden zoeken voor boerenzwaluwen.

Dit zijn geen wespennesten,zoals sommige jongeren denken , maar huiszwaluwnesten aan de noord - en westzijde onder een dakgoot van 90 graden

Huiszwaluwnesten aan de noordzijde

Deze elektriciteitstoren toren heeft nog heel wat mogelijkheden. Er zouden extra dakoversteken kunnen bevestigd worden. Het gemeentebestuur zou hier een positieve inbreng kunnen leveren. De eigenaar van dit gebouw moet immers akkoord gaan en de brandweer moet bereid worden gevonden om deze te bevestigen.